

DE OPSTANDING EN DE OPNAME (3) – Er is een Eerste en een Tweede Opstanding HJM Sales

Geliefde broeders en zusters, in Deel 2 van deze studie behandelden we, dat onder andere de profeet Daniël en onze dierbare Jezus spraken over een Opstanding des levens en een opstanding der verdoemenis.

Dan. 12:1-3 – *“En te dier tijd zal Michaël opstaan, die grote vorst, die voor de kinderen uws volks staat, als het zulk een tijd der benauwdheid zijn zal, als er niet geweest is, sinds dat er een volk geweest is, tot op dienzelfen tijd toe; en te dier tijd zal uw volk verlost worden, al wie gevonden wordt geschreven te zijn in het boek. En velen van die, die in het stof der aarde slapen, zullen ontwaken, dezen ten eeuwigen leven, en genen tot versmaadheden, en tot eeuwige afgrijzing. De leraars nu zullen blinken, als de glans des uitspansels, en die er velen rechtvaardigen, gelijk de sterren, altoos en eeuwiglijk.”*

Joh. 5:25,28-29 – *“Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: De ure komt, en is nu, wanneer de doden zullen horen de stem des Zoons Gods, en die ze gehoord hebben, zullen leven
..... Verwondert u daar niet over, want de ure komt, in dewelke allen, die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen; En zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben, tot de opstanding des levens, en die het kwade gedaan hebben, tot de opstanding der verdoemenis.”*

Er zullen twee verschillende opstandingen uit de doden plaatsvinden. De Opstanding des levens en de opstanding der verdoemenis zullen echter niet tegelijkertijd plaatsvinden. Er zal éérs een Opstanding van kinderen Gods die in Christus zijn gestorven plaatsvinden, onmiddellijk gevolgd door hun plotselinge Opname in de hemel, waarbij ze zullen worden vergezeld door hun nog in leven zijnde broeders en zusters in Christus. Dit glorieuze moment zal geschieden bij Jezus' eerste, heimelijke Komst. Zie hierover Deel 2. Deze Opstanding van kinderen Gods wordt ook wel de Eerste Opstanding genoemd. En de Opname van de Gemeente staat dus in directe relatie tot de Eerste Opstanding

Weet u wat Openb. 20:6 hierover zegt? *“Zalig en heilig is hij, **die deel heeft in de eerste opstanding**; over deze heeft de tweede dood geen macht, maar zij zullen priesters van God en Christus zijn, en zij zullen met Hem als koningen heersen duizend jaren.”*

Het is dus bijbels om over een Eerste Opstanding (tot het eeuwige leven) te spreken.

Broeders en zusters, de ernstige oproep klinkt om deel aan deze Eerste Opstanding te hebben, want dan heeft de tweede dood geen macht over je. Het is een liefdevolle en genadevolle oproep van de Drie-enige God. Want het Woord Gods is Jezus in eigen Persoon, door Zijn Vader gezonden om de mensheid te redden. En het is de Heilige Geest als de Auteur en Uitlegger van het Woord. God de Vader wil zo graag dat ieder mens wordt gered (2 Petr. 3:9).

Hier in Openb. 20:6 werd voor “opstanding” het Griekse woord “a'nastasis” gebruikt, dat is afgeleid van het werkwoord “an'histemi”, dat “opstaan uit de dood” of “opstaan uit een stoel” betekent. “A'nastasis” heeft dus te maken met een lichamelijke opstanding en heeft niets te maken met een opstanding van de ziel, zoals sommigen (die moeite hebben met het feit van een opstanding uit de dood) ons willen doen geloven. In Jezus' prediking over de Opstanding in Joh. 5:25,28-29 werd voor “opstanding” eveneens (tweemaal) het woord “a'nastasis” gebruikt: *“Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: De ure komt, en is nu, wanneer de doden zullen horen de stem des Zoons Gods, en die ze gehoord hebben, zullen leven.
..... Verwondert u daar niet over, want de ure komt, in dewelke allen, die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen; En zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben, tot de **opstanding** des levens, en die het kwade gedaan hebben, tot de **opstanding** der verdoemenis.”*
De Opstanding des levens en de opstanding der verdoemenis zullen dus lichamenlijk plaats-

vinden. Dode lichamen zullen tot leven worden gewekt en opstaan uit hun graven. Paulus die in 1 Thess. 4:13-17 specifiek over de (Eerste) Opstanding uit de doden sprak, waarna de Gemeente de Heiland in de lucht tegemoet zal gaan, gebruikte in vers 16 voor “..... zullen eerst opstaan” de Griekse woorden “*anastesontai proton*”, afgeleid van het werkwoord “*an’histemi*”.

1 Thess. 4:13-17 – *“Doch, broeders, ik wil niet, dat gij onwetende zijt van degenen, die ontslapen zijn, opdat gij niet bedroefd zijt, gelijk als de anderen, die geen hoop hebben. Want indien wij geloven, dat Jezus gestorven is en opgestaan, alzo zal ook God degenen, die ontslapen zijn in Jezus, weder brengen met Hem. Want dat zeggen wij u door het Woord des Heeren, dat wij, die levend overblijven zullen tot de toekomst des Heeren, niet zullen voorkomen degenen, die ontslapen zijn. Want de Heere Zelf zal met een geroep, met de stem des archangels, en met de bazuin Gods nederdalen van den hemel; en die in Christus gestorven zijn, **zullen eerst opstaan**; Daarna wij, die levend overgebleven zijn, zullen te zamen met hen opgenomen worden in de wolken, den Heere tegemoet, in de lucht; en alzo zullen wij altijd met den Heere wezen.”*

Met andere woorden, ook Paulus refereerde aan een lichamelijke opstanding uit de dood van kinderen Gods, welke het éérs, dus vóór de ongelovige doden, zullen opstaan. En in vers 15 zei hij uitdrukkelijk, dat hij door het Woord des Heren sprak. De conclusie is daarom, dat er dus óók en wel op een láter tijdstip een Tweede Opstanding (der verdoemenis) zal gaan plaatsvinden.

Dezelfde conclusie kan getrokken worden uit Openb. 20. Als vers 6 verklaart: *“Zalig en heilig is hij, die deel heeft in de Eerste Opstanding”*, dan mogen we rustig aannemen, dat er daarna óók een Tweede Opstanding zal zijn. Dit bleek ook reeds uit de voorafgaande verzen. Want er zal sprake zijn van doden, die bij de Eerste Opstanding niet levend worden. Openb. 20:4c-6 – *“.....en zij leefden en heersten als koningen met Christus, de duizend jaren. **Maar de overigen der doden werden niet weder levend, totdat de duizend jaren geëindigd waren. Deze is de eerste opstanding. Zalig en heilig is hij, die deel heeft in de eerste opstanding; over deze heeft de tweede dood geen macht, maar zij zullen priesters van God en Christus zijn, en zij zullen met Hem als koningen heersen duizend jaren.**”*

Er zal sprake zijn van een Eerste Opstanding uit de doden van **zalige, heilige gelovigen** op een tijdstip vlak vóór aanvang van het 1000-jarig Vrederijk en blijkbaar zal er een Tweede Opstanding uit de doden van **al de overige doden** nà het 1000-jarig Vrederijk plaatsvinden. Er staat immers geschreven: *“de overigen der doden werden niet weder levend, totdat”*.

Over deze Tweede Opstanding van ál de ongelovige en onrechtvaardige gestorvenen van álle tijden, die niet door Jezus gerechtvaardigd en geheiligd waren om aan de Eerste Opstanding deel te hebben, kunnen we verder lezen in Openb. 20:11-15. Zij zullen worden opgewekt om voor Gods grote, witte troon geoordeeld te worden en in de hel geworpen te worden. Zij werden tot dit vreselijke moment vastgehouden door de dood en het dodenrijk, maar worden nu losgelaten voor het oordeel. Ieder, wiens naam niet in het Boek des Levens staat geschreven, zal worden veroordeeld tot een eeuwig verblijf in de hel. Deze veroordeling wordt de tweede dood genoemd en vindt zoals gezegd plaats ná het 1000-jarige Vrederijk.

Openb. 20:11-15 – *“ En ik zag een groten witten troon, en Dengene, Die daarop zat, van Wiens aangezicht de aarde en de hemel wegvloten, en geen plaats is voor die gevonden. En ik zag de doden, klein en groot, staande voor God; en de boeken werden geopend; en een ander boek werd geopend, dat des levens is; en de doden werden geoordeeld uit hetgeen in de boeken geschreven was, naar hun werken. En de zee gaf de doden, die in haar waren; en de dood en de hel gaven de doden, die in hen waren; en zij werden geoordeeld, een iegelijk naar hun werken. En de dood en de hel werden geworpen in den poel des vuurs; dit is de **tweede dood**. En zo iemand niet werd geschreven in het boek des levens, die werd geworpen in den poel des vuurs.”*

Ook in Openb. 21:8 kunnen we lezen over (de zonden van) degenen, die in die tweede dood terecht komen en laten we niet vergeten dat ook wij eens deze zonden hebben gepleegd, maar dat wij slechts uit genade de kans op redding door Jezus' Kruisoffer mochten aangrijpen: *“Maar den vreesachtigen, en ongelovigen, en gruwelijken, en doodslagers, en hoereerders, en tovenaars, en afgodendienaars, en al den leugenaars, is hun deel in den poel, die daar brandt van vuur en sulfer; hetwelk is de tweede dood.”*

Welk een vreselijk lot zullen degenen moeten ondergaan, die niet in Jezus wilden geloven en daarmee de grootste Schat uit het hart van God de Vader verwierpen, Zijn eigen innig beminde Zoon.

Hoe onbegrijpelijk, maar ook hoe vreselijk, zijn toch Gods wegen en wijsheid, broeders en zusters, voor ons mensen! Zoals een man Gods eens zei: *“Wie slechts éénmaal geboren is (alleen de natuurlijke geboorte!), die moet tweemaal sterven (namelijk een lichamelijke dood en de uiteindelijke geestelijke dood!). Doch wie tweemaal is geboren (de natuurlijke geboorte en de wedergeboorte!), die hoeft slechts éénmaal te sterven (alleen de lichamelijke dood!)”* Dit grote wonder werd mogelijk, doordat de Heiland Jezus Christus door Zijn dood aan het Kruis, de duivel die het geweld des doods had (de macht over de dood) teniet heeft gedaan (heeft ontroond) en ons heeft verlost van de vreze des doods (Hebr. 2:14-15). Wat een genade, dat Hij ons heeft getrokken uit het rijk der duisternis en wat een grote heerlijkheid, dat het schriftwoord ten aanzien van ons, geredde gelovigen, verklaart: *“Zalig en heilig is hij, die deel heeft in de Eerste Opstanding; over deze heeft de tweede dood geen macht”*. Welk een grote genade! Gelovigen in Christus zullen niet ten dode veroordeeld worden in het laatste oordeel voor de grote, witte troon van God. Want het kostbare Bloed van hun Heiland heeft de dood overwonnen en heeft hen gerechtvaardigd en zij hebben reeds de machtige Opstanding uit de dood ervaren. Zij hebben op dat moment reeds een onverderfelijk opstandingslichaam ontvangen en mogen voor altijd in Jezus' heerlijke nabijheid vertoeven. Dankt en looft God voor altijd en eeuwig!

Daarom, geliefde broeders en zusters, onderzoek uzelf toch grondig en laat elke zonde reinigen door Jezus' kostbare Bloed. Neem toch Jezus aan als uw Redder en Meester. Dan hoeft u het vreselijke, laatste oordeel niet mee te maken.

De Eerste Opstanding, de Opstanding des levens zoals Jezus zei (Joh. 5:29), is de grote oogst van zielen, waarvan Hijzelf de Eersteling is. Ook dit heerlijke feit blijkt uit 1 Cor. 15, het belangrijke hoofdstuk over de Opstanding. 1 Cor. 15:20-23 – *“Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden, en is de Eersteling geworden dergenen, die ontslapen zijn. Want dewijl de dood door een mens is, zo is ook de opstanding der doden door een Mens. Want gelijk zij allen in Adam sterven, alzo zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden. Maar een iegelijk in zijn orde: de eersteling Christus, daarna die van Christus zijn, in Zijn toekomst.”* Prijst God, wat een zaligheid! Want als onze dierbare Jezus, onze Hemelbruidegom, uit de dood is opgestaan, zullen ook wij, Zijn Lichaam en Bruid, eens uit de doden opstaan.

Er zijn daarom bijbelverklaarders die in het binnenhalen van de tarweoogst van heiligen in Openb. 14:13-16 een beeld van de Eerste Opstanding zien, onmiddellijk gevolgd door hun Opname: *“En ik hoorde een stem uit den hemel, die tot mij zeide: Schrijf, zalig zijn de doden, die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken volgen met hen. En ik zag, en ziet, een witte wolk, en op de wolk was Een gezeten, des mensen Zoon gelijk, hebbende op Zijn hoofd een gouden kroon; en in Zijn hand een scherpe sikkel. En een andere engel kwam uit den tempel, roepende met een grote stem tot Dengene, Die op de wolk zat: Zend Uw sikkel en maai; want de ure om te maaien is nu gekomen, dewijl de oogst der aarde rijp is geworden. En Die op de wolk zat, zond Zijn sikkel op de aarde, en de aarde werd gemaaid.”*

Openb. 14:17-19 zou dan naar de Tweede Opstanding verwijzen, de oogst van ongelovigen: *“En een andere engel kwam uit den tempel, die in den hemel is, hebbende ook zelf een scherpe sikkel. En een andere engel kwam uit van het altaar, die macht had over het vuur;*

en hij riep met een groot geroep, tot dengene, die de scherpe sikkel had, zeggende: Zend uw scherpe sikkel, en snijd af de druiftakken van den wijngaard der aarde, want zijn druiven zijn rijp. En de engel zond zijn sikkel op de aarde en sneed de druiven af van den wijngaard der aarde, en wierp ze in den groten wijnpersbak des toorns Gods.”

Maar, geliefde broeders en zusters, de liefde en genade van God zijn zo onbegrijpelijk groot. Hij is een rechtvaardig God en wil dat niemand verloren zal gaan en zoekt onvermoeibaar door tot Hij ook nog een allerlaatste ziel kan redden. De Tweede Opstanding is daarom in dit verband als het ware ook een “nalezing” van de zielenoogst. Ik herinner mij, dat ik dat in mijn jeugd ook deed als mijn grootvader de tarweoogst binnenhaalde. Als er gemaaid was en de schoven werden opgesteld, dan moest ik de akker nalopen om te zien of er nog volle korenhalmen lagen. God beziet óók of er nog enkele goede vruchten onder al die verdoemden te vinden zijn en onderzoekt nogmaals de boeken en het Boek des Levens. Ieders werken staan in de boeken geschreven. Er is bijgehouden, wat ieder mens in en met zijn leven heeft gedaan. Maar allen die niet in het Boek des Levens staan geschreven en dus Jezus Christus hebben afgewezen, zullen voor eeuwig in de poel des vuurs worden geworpen, waar zij dag en nacht gepijnigd zullen worden. Maar ook nu blijkt wederom Gods rechtvaardigheid! Want ik kan Openb. 20:11-15 niet anders verstaan dan dat de intensiteit van hun straf zal worden bepaald naar gelang de werken, die zij in hun leven hebben gedaan.

Variatie in het tijdstip van de Eerste Opstanding

We mogen concluderen dat er een grote tijdspanne tussen de beide opstandingen, de Eerste en de Tweede Opstanding, ligt. Een tijdspanne van circa duizend jaren. Er is echter volgens de bijbel ook variatie in het tijdstip van de Eerste Opstanding.

De Eerste Opstanding omvat alle gelovigen van alle eeuwen en geschiedt ten leven. Maar dat betekent niet automatisch, dat de gelovigen ook allemaal op hetzelfde moment uit de doden zullen opstaan. Zoals gezegd varieert het tijdstip van de Eerste Opstanding!

De Eerste Mens, Die glorieus als grote Overwinnaar over dood en hel uit het graf opstond, was onze Heiland, de Here Jezus Christus. Daarom noemt Gods Woord Hem de Eersteling. 1 Cor. 15:20 – *“Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden, en is de Eersteling geworden dergenen, die ontslapen zijn.”*

Vervolgens zullen allen die in Christus zijn gestorven, weer levend worden gemaakt. 1 Cor. 15:22-23 – *“Want gelijk zij allen in Adam sterven, also zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden. Maar **een iegelijk in zijn orde**: de eersteling Christus, daarna die van Christus zijn, in Zijn toekomst.”*

De Opstanding ten eeuwigen leven van de gelovigen zal op het juiste, door God bepaalde moment geschieden. *“Een iegelijk in zijn orde”* betekent volgens de Griekse grondtekst letterlijk *“ieder in zijn persoonlijke, zijn eigen volgorde, rangorde”*.

De Eerste Opstanding van een eerste grote groep gelovigen, die in Christus zijn gestorven, zal plaatsvinden op dat heerlijke moment van de Opname, waar elk wedergeboren kind van God met verlangen naar uitkijkt. Zoals in deze studie reeds werd opgemerkt, zal dit gebeuren als Jezus speciaal komt om de Gemeente, Zijn Bruid, op te halen op een moment, dat de Antichrist zich reeds zal hebben geopenbaard (1 Thess. 4:13-17; 2 Thess. 2:1-3).

De Eerste Opstanding uit de dood van een tweede grote groep gelovigen zal plaats vinden vlak ná de zichtbare Wederkomst van Jezus als de grote Koning der koningen. Het betreft hier de kinderen Gods, die gelovig en vervolgens martelaar werden tijdens de Grote Verdrukking.

Openb. 19:11-15a en 20:4-6 – *“En ik zag den hemel geopend; en ziet, een wit paard, en Die op hetzelfde zat, was genaamd Getrouw en Waarachtig, en Hij oordeelt en voert krijg in gerechtigheid. En Zijn ogen waren als een vlam vuurs, en op Zijn hoofd waren vele konink-*

lijke hoeden; en Hij had een naam geschreven, die niemand wist, dan Hij Zelf. En Hij was bekleed met een kleed, dat met bloed geverfd was; en Zijn Naam wordt genoemd het Woord Gods. En de heirlegers in den hemel volgden Hem op witte paarden, gekleed met wit en rein fijn lijnwaad. En uit Zijn mond ging een scherp zwaard, opdat Hij daarmee de heidenen slaan zou.

.....
*“En ik zag tronen, en zij zaten op dezelve; en het oordeel werd hun gegeven; en ik zag de zielen dergenen, die onthoofd waren om de getuigenis van Jezus, en om het Woord Gods, en die het beest, en deszelfs beeld niet aanbeden hadden, en die het merkteken niet ontvangen hadden aan hun voorhoofd en aan hun hand; **en zij leefden** en heersten als koningen met Christus, de duizend jaren. Maar de overigen der doden werden niet weder levend, totdat de duizend jaren geeindigd waren. Deze is de eerste opstanding. Zalig en heilig is hij, die deel heeft in de eerste opstanding; over deze heeft de tweede dood geen macht, maar zij zullen priesters van God en Christus zijn, en zij zullen met Hem als koningen heersen duizend jaren.”*

Er wordt hier geschreven over de in de grote Verdrukking onthoofde gelovigen. Zij zullen uit de dood worden opgewekt nadat Jezus het Beest (de Antichrist), de Valse Profeet en de koningen der aarde met al hun legers heeft verslagen, om daarna met Hem als koningen op aarde te gaan regeren. Leest u eens geheel Openb. 19 en 20.

Broeders en zusters, er resteert nog één groep, namelijk de heiligen uit het Oude Testament. Wanneer zullen zij de Eerste Opstanding uit het graf des doods mogen meemaken? Behoren zij bij de Opname als Jezus komt om Zijn Bruid op te halen?

Het lijkt mij dat zij geen deel aan de Opname van de Gemeente zullen hebben, want formeel zijn ze niet in Jezus Christus gestorven. Ik denk echter wél, dat zij door het geloof in Christus gerechtvaardigd werden, namelijk nádat Jezus in Zijn dood het dodenrijk betrad om alle rechtvaardige gevangenen het Evangelie te verkondigen, hen vrij te maken en mee te voeren naar de hemel. Ik meen ook, dat de oudtestamentische heiligen daarom tesamen met de martelaren, die tijdens de Grote Verdrukking in Christus zijn gestorven, na Zijn Wederkomst uit de dood zullen worden opgewekt.

Enkele teksten ten aanzien van de evangelieprediking van Jezus in het dodenrijk en de bevrijding van de oudtestamentische rechtvaardigen:

Efez. 4:8 (NBG-vertaling): *“Daarom heet het: opgevaren naar den hoge voerde Hij krijgsgevangenen mede, gaven gaf Hij aan de mensen.”*

1 Petr. 3:18-19; 4:6 – *“Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen; Die wel is gedood in het vlees, maar levend gemaakt door den Geest; In Denwelken Hij ook, henengegaan zijnde, den geesten, die in de gevangenis zijn, gepredikt heeft,.....*

..... Want daartoe is ook den doden het Evangelie verkondigd geworden, opdat zij wel zouden geoordeeld worden naar den mens in het vlees, maar leven zouden naar God in den geest.”

Overigens is Hebr. 11 beslist niet mis te verstaan als het gaat om het geloof van de oudtestamentische heiligen. Zij bezaten geloof in de Verlosser en Heiland, Die God zou zenden, en zij kenden Gods beloften.

Hebr. 11:13 – *“Deze allen zijn in het geloof gestorven, de beloften niet verkregeen hebbende, maar hebben dezelve van verre gezien, en geloofd, en omhelsd, en hebben beleden, dat zij gasten en vreemdelingen op de aarde waren.”*

Abraham geloofde zelfs in het Nieuwe Jeruzalem, de Bruid van het Lam, en hij zag reeds in het geloof de Dag van de Heer Jezus Christus.

Hebr. 11:10 – *“Want hij verwachtte de stad, die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is.*

Joh. 8:56 – *“Abraham, uw vader, heeft met verheuging verlangd, opdat hij Mijn dag zien zou; en hij heeft hem gezien, en is verblijd geweest.”*

Ten aanzien van Mozes wordt zelfs gezegd dat hij “*de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom achtte te zijn*”. Hij kende dus het lijden van Christus. Hebr. 11:26 – “*Achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn, dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons.*”

Geliefde broeders en zusters, beslist ten overvloede een laatste vraag: “*Wanneer zullen wij uit genade de Eerste Opstanding mogen meemaken?*” Natuurlijk zult u nu antwoorden: “*Zodra wij een kind van God zijn geworden*”. Ja, dat is beslist zo!

Maar toch is het verstandig om het antwoord te preciseren. Dus zou het antwoord moeten luiden: “*Zodra wij een wedergeboren kind van God zijn geworden*”.

Rom. 6:5 zegt het met weer andere bewoordingen: “*Want indien wij met Hem één plant geworden zijn in de gelijkmaking Zijns doods, zo zullen wij het ook zijn in de gelijkmaking Zijner opstanding;*” Indien wij de dood van Christus in ons leven hebben ervaren en daarom de zonde vaarwel hebben gezegd en in dezelfde weg wandelen als Hij en Hem volgen, dan mogen wij ook Zijn Opstanding ervaren.

Maar in het vervolg van deze studie zou ik een andere vraag willen opwerpen: “*Wanneer mogen wij deel hebben aan de Opname van de Gemeente?*”

Zou het niet heerlijk zijn, dat wij de Eerste Opstanding vlak vóór de Grote Verdrukking, gevolgd door de onmiddellijke Opname van de Gemeente, zouden mogen meemaken en niet pas later de Eerste Opstanding van de martelaren ná de Grote Verdrukking?

Hiervoor is het noodzakelijk, zoals in 1 Thess. 4:13-17 wordt verklaard, dat wij **in Christus** zijn gestorven, dan wel nog **in Christus** leven bij Zijn heimelijke Komst. In Deel 4 van deze studie zal ik hier wat dieper op ingaan.

Moge onze Redder en Leidsman Jezus Christus u en mij deze week zegenen. Amen.

(wordt vervolgd)